

Fred Kistenkas

REGENERATIEVE LANDBOUW

bron: Dengarden.com

De rechter was dit najaar eindelijk duidelijk over iets dat u en ik natuurlijk allang wisten: door uitspoeling, verdamping en verwaaiing kunnen bestrijdingsmiddelen een negatieve invloed hebben op de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen, en dus komt de habitattoets in zicht en daarmee vooral ook een aparte natuurvergunning.¹ Dit speelt momenteel vooral bij giftige lelieteelt in de buurt van natuurgebieden. En dan niet alleen bij Natura 2000-gebieden, ook bij andere natuur zoals het Nationaal Natuurnetwerk en natuurlijk ook nabij water en waterwingebieden.

Als natuurbeheerder, gemeente of waterschap zou je eigenlijk bij alle kwetsbare natuurgebieden en waterlichamen daar iets tegen willen doen en het beleid liefst ook landelijk of provinciaal willen uitrollen. Een andere zeer recente uitspraak van de Raad van State² deed mij nadenken over de toekomstige

- 1 Rechtbank Noord-Nederland 24 oktober 2024 (Drents-Friese Wold & Leggelderveld), ECLI:NL:2024:4141 op www.rechtspraak.nl (zaaknr. 22/3230).
- 2 RvS 25 september 2024 (Bestemmingsplan Bronsgeest), ECLI:NL:RVS:2024:3874 op www.raadvanstate.nl.

mogelijkheden van het nieuwe ruimtelijke-orderingsspoor van de nieuwe Omgevingswet (kortweg RO-spoor). Is dit nieuwe RO-spoor niet veel geschikter om teeltzonerings af te dwingen in plaats van een lappendeken aan natuurvergunningkjes en zwak beleid? Gewoon een omgevingsplan met teeltzones? Via de RO kun je wellicht pas echt meters maken en grote zones aanwijzen en dwingend maken.

De gemeente Noordwijk stelde nog onder het oude omgevingsrecht (dus nog net voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet) een bestemmingsplan vast voor het bollengebied Bronsgeest; en transformeert een deel van het bollengebied in wat anders, voornamelijk een woonwijk. Dat 'transformeren' lijkt in wezen dus op het wegbestemmen van bollenteeltgebied. Er wordt door de bollensector bij de rechter vergeefs nog wat tegengesputterd met aftandse argumenten als de toeristische waarde van bollenvelden en zelfs het woord 'bollengrondcompensatie' valt nog: kennelijk afgekeken van ons rechtsbegrip van natuurcompensatie uit de habitattoets. Noordwijk gaf naast bestemmingen als woonwijk en sport-/tennisbaan nog expliciet de bestemming 'Agrarisch-bollenteelt', maar wat zou er kunnen gebeuren als een gemeente een bestemming 'Agrarisch-niet voor bollenteelt' of bijvoorbeeld 'Agrarisch-regeneratieve landbouw' gaat geven? Onder het oude recht zou dan al gauw gezegd zijn dat een teeltkeuze opleggen strijdig is met de Meststoffenwet en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden: gemeenten mogen daarover als lagere overheden immers niks zeggen, want dat is het exclusieve domein voor de rijksoverheid.

Die laatste twee wetten bestaan nog steeds naast de Omgevingswet, maar de nieuwe Omgevingswet noemt tegenwoordig expliciet 'bodem' als een nieuw, ook door gemeenten te reguleren belang. Dat opent volgens mij nieuwe perspectieven, want je stelt dan als gemeente regels over de bodem die je wilt hebben, en niet over pesticiden of mest waar je vanouds geen bevoegdheid over hebt. Een gebruiksaanduiding in het omgevingsplan van 'Agrarisch-regeneratieve landbouw' lijkt dan niet langer onverdedigbaar: je beschermt dan als gemeente de bodem en dat mag sinds de nieuwe Omgevingswet van begin 2024. Regeneratieve landbouw is immers een vorm van landbouw waarin juist de bodembescherming centraal staat. Ik denk dat de gemeente dan een aardig verhaal heeft in de rechtszaal. Toegegeven: je zit dan weer met handavings- en planschade-problemen, maar dat is ook het geval als je gaat wegbestemmen of transformeren.

Ik ben benieuwd wat de rechter daarvan gaat vinden. Noordwijk kon dit niet uittesten, omdat hier nog sprake was van een oud-bestemmingsplan (oude Wet ruimtelijke ordening) en dus het overgangsrecht van toepassing was, maar met de nieuwe Omgevingswet en zijn nieuwe instrumenten als het omgevingsplan of desnoods ook het provinciaal projectbesluit zijn de kansen wellicht groter om via het RO-spoor iets tegen bepaalde ongewenste teelten te doen. Misschien zou je, rechtstheoretisch gesproken, zo zelfs de hele landbouwtransitie kunnen kickstarten. Wie begint een proefprocesje?

Fred Kistenkas